

PARTICIPATIEWET en het SUGO

Reactie op het “Beleidsplan 3D”

Als ervaringsdeskundige beperkt het SUGO zich tot het geven van een reactie en advies op een gedeelte van het voorliggende beleidsplan en wel op de Participatiewet en hoe deze in samenhang met de afdeling "Werk en Inkomen" vorm te geven. Om op het gehele beleidsplan te kunnen reageren is de informatie van het SUGO te beperkt en was het Beleidsplan 3D te laat ontvangen en reeds door de raad geaccordeerd.

Het SUGO

Het SUGO staat voor “Steunpunt Uitkeringsgerechtigde Gehandicapte Opsterland” en is een vrijwilligersorganisatie die mensen helpt aan de onderkant van de samenleving. Mensen die hun weg proberen te vinden in het woud van regelgeving en wetten. Mensen in een uitkering, laaggeletterden en mensen met schulden zijn voor hulp hierop aangewezen. Vaak is door schaamte, scheiding, werkloosheid, ziekte en niet gehoord worden een uitzichtloze situatie ontstaan. Het SUGO maakt hun problemen inzichtelijk en biedt oplossingen.

Wekelijks worden er 2 spreekuren gehouden, 1 in Gorredijk en 1 in Ureterp. Het jaar 2014 zal worden afgesloten met ca. 280 cliënten, welke zijn geholpen met het aanvragen van uitkeringen, invullen van formulieren, schuldhulpverlening, bezwaarprocedures, belastingzaken en andere maatschappelijke problemen. In het kader hiervan onderhoudt het SUGO contacten met UWV, Werk en Inkomen Gemeente Opsterland, CUMO, Belastingdienst, Energiemaatschappijen, Bureau DUO i.v.m. Naturalisatieprocedures, WMO, Dorpssteunpunten, Ziektekostenverzekeraars, Woningcorporaties en andere gemeenten. Dat het SUGO in de gemeente Opsterland een vrijwilligersorganisatie van belang is, blijkt uit het direct doorverwijzen van uit de Gemeentelijke afdeling Werk en Inkomen van ca. 60 cliënten in 2014. De groei is explosief geweest, van 100 cliënten in 2012 naar 280 in 2014.

PARTICIPATIEWET

Per 1 jan 2015 zal de WWB worden beëindigd en opgaan in een nieuwe Participatiewet . Hierin gaan ook andere wetten op zoals de WSW en overige wetten met betrekking tot mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Deze samenvoeging heeft als doel de geformuleerde bezuinigingen door de Rijksoverheid te realiseren. Beter was geweest het belang van mensen in een uitkering en een grote afstand tot de arbeidsmarkt als uitgangspunt te kiezen, in plaats van de voorliggende bezuinigingen. Door de cliënt intensief te ondersteunen had men de beoogde bezuinigingen wellicht op een andere manier, maar niet ten koste van de mensen in de uitkering kunnen realiseren. Een verkeerde besteding van gelden, (een klein voorbeeld, 5 miljard per jaar aan mislukte ICT projecten) regelgeving, regeldruk en controlemechanismes maken dat de bezuinigingen (een kleine voorbeeld, 600 miljoen op de huishoudelijke hulp). ten kosten zullen gaan van de mensen die juist hulp, zorg en begeleiding richting werk of een zinvolle dagbesteding nodig hebben.

BESTAANDE SITUATIE

Het SUGO stelt vast dat de druk vanuit de centrale overheid alsmede de gemeente richting werk leidend is in dienst- en hulpverlening. Hierin wordt de cliënt gestigmatiseerd, gediscrimineerd en

veelvuldig als fraudeur weggezet. Het vaststellen van fraude, wat veelal door de cliënt niet als fraude wordt gezien bv. “iets te laat doorgeven” wordt onder druk van de opgelegde regels vanuit Den Haag als belangrijkste dagtaak van de uitvoerende ambtenaar gezien, in plaats van intensief cliënten begeleiden naar een zinvolle dagbesteding of werk is hij druk met regels uitvoeren. De ambtenaar Werk en Inkomen heeft als target 1 werkzoekende per maand duurzaam aan werk te helpen, waarbij duurzaam als een half jaar wordt gezien. M.a.w. ook de gemeente stelt vast dat er geen werk is, toch moet de uitkeringsgerechtigde wekelijks solliciteren, hiermede wordt de druk eenzijdig bij de werkzoekende neergelegd. Werkgevers worden doodziek van alle brieven die hen bereiken met open sollicitaties en brieven van mensen die moeten solliciteren en daarom op van alles en nog wat schrijven. Het UWV geeft cursussen “Netwerken” Dit zou de oplossing moeten zijn voor het vinden van een niet bestaande baan, dit is inmiddels volledig achterhaald. De werkgevers krijgen wekelijks telefoon van mensen die hun vertellen “dat ze uitermate zijn geïnteresseerd in het bedrijf” en daar over willen komen praten. Nu, hier zit geen werkgever op te wachten. Toch moet de werkzoekende blijven reageren, zoeken naar iets wat er niet is. Er is recentelijk een rapport verschenen over, verdringing op de arbeidsmarkt door arbeidsmigratie, juist aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Alleen de overheid gelooft nog in re-integratieprojecten uitgevoerd door dure bureaus. De uitkeringsgerechtigden al heel lang niet meer, zij zien geen resultaat en noemen het “werkverschaffing bij overheid en elkaar de bal toe spelen”.

De uitnodigingsbrieven en brieven met reacties van de afdeling “Werk en Inkomen” zijn nodeloos kwetsend en neerbuigend, hierin wordt de cliënt wel 3 keer verteld, dat hij kan worden gekort op zijn uitkering, een boete kan worden opgelegd en het volledig stopzetten van zijn uitkering als er geen gehoor wordt gegeven aan de roep van de ambtenaar, maar er wordt geen gewag gemaakt van de rechten van de cliënt. Veel cliënten melden ons, dat je zelfs zo niet met je hond omgaat. Uit angst voor kortingen op uitkeringen wordt er zelden een klacht ingediend, zowel tegen de gemeente als tegen de betreffende ambtenaar. Ging de cliënt vroeger naar de Gemeente voor hulp, nu is hij bang en durft nauwelijks nog zijn recht te halen uit angst voor een onheuse bejegening of te worden afgewezen. Het taalgebruik in de brieven is ver beneden peil, de cliënt verdient een fatsoenlijke, maar vooral een gelijkwaardige benadering en bejegening. Op de voorlichtingsbijeenkomst, gegeven door FSU, CUMO en SUGO op 25 november jl. gaf het merendeel van de cliënten dit nog eens uitdrukkelijk aan.

Om hier verandering in te bewerkstelligen is het van het grootste belang om vast te stellen, hoe er tegen de uitkeringsgerechtigde wordt aangekeken. Ziet de Gemeenteraad, het Gemeentebestuur en de plaatselijke politiek de uitkeringsgerechtigde als, fraudeurs, luiwammesen of profiteurs, of wordt de cliënt gezien als een mens die tussen wal en schip is geraakt, maar die heel graag aan de slag wil en zo snel mogelijk uit een uitkeringssituatie wil geraken. Dit is van essentieel belang voor de benadering van de cliënt. Want wijkteams of regioteams, hoe je ze ook mag noemen, slagen niet als de attitude van de beleidsmakers en uitvoerders verkeerd is. Kortom, is de opdracht, bezuinigingen realiseren of mensen helpen.

HOE KAN HET BETER

In een tijd van grote werkloosheid en een flexibilisering van de arbeidsmarkt, zul je moeten constateren dat niet iedereen meer aan werk komt. Hierin zou de gemeente onderscheidend moeten opereren, vaststellen wie geen kans meer heeft op arbeidsparticipatie, maar wel uitermate geschikt is voor een participatiemaatschappij, ook kan hier de “Tegenprestatie naar vermogen” in worden mee genomen. Mantelzorgers, klusjesmensen, buurt en wijk netjes houden, boodschappen doen, eens met iemand naar buiten gaan, allemaal zaken die passen in een zorgzame en solidaire maatschappij, omzien naar elkaar is niets mis mee. Dorpssteunpunten zijn hier al jaren druk mee. Maar door eerst mensen te stigmatiseren, te discrimineren en als fraudeurs weg te zetten krijg je

hier niet de handen voor op elkaar. Dan krijg je ongemotiveerde mensen die verplicht bij iemand langs gaan en hem dan vertellen “mijnheer de urine loopt langs uw benen, maar maakt u zich niet druk, het droogt vanzelf op” .Beter zou zijn de mensen te betrekken bij wat je als gemeente beoogt en wilt bereiken, gezamenlijk de klus zien te klaren. Daarom zou er een andere invulling van de afdeling “Werk en Inkomen” moeten komen. Één cliënt één cliëntmanager voor zowel Werk als Inkomen, maar veel belangrijker is een manager die cliënten kan motiveren en begeleiden naar een zinvolle (zonder stokken achter de deur en dubbele agenda) deelneming aan de participatiemaatschappij, zeker noodzakelijk als er geen werk kan worden gevonden. Niet uit een machtspositie van de ambtenaar, maar samen met cliënt een gezamenlijk project maken, met een afrekenmoment aan beide zijden. Niet alleen de uitkeringsgerechtigde afrekenen op het niet welslagen van zijn inzet. Ook de cliëntmanager mag worden afgerekend op het slagen van de geformuleerde doelstellingen, dit dient niet éézijdig bij de cliënt neergelegd te worden. Naar het oordeel van het SUGO is dat heel wel te realiseren. Allereerst zou er contact, tussen cliënt en ambtenaar, plaats moeten vinden op basis van gelijkwaardigheid. Immers er is een gezamenlijk belang. Dus pak de telefoon of mail om iemand uit te nodigen, vraag dan eerst eens hoe het gaat met zijn zieke vrouw. Nodig niet uit met een stigmatiserende brief en als je al een brief stuurt, dreigt niet gelijk met korten op een uitkering als je niet komt. Menselijkheid en respect dienen de basis te zijn en je wint er een wereld mee. Het argument van “Werk en Inkomen” is nu “*we worden hier wettelijk toe verplicht*” . Maar dat laat onverlet dat het fatsoenlijk kan gebeuren. Er is immers nergens geformuleerd dat je de wetgever rechts moet inhalen, wees creatief met je beleidsvrijheid, zou het SUGO zeggen.. Elke advocaat zal kunnen beamen dat dit soort brieven geen stand houden bij een gerechtelijk toetsing.

Er werken ongeveer 15 mensen op de afdeling “Werk en Inkomen” en er zijn 600 uitkeringsgerechtigden. Een eenvoudige rekensom vertelt ons dat, als elke ambtenaar elke dag 1 cliënt spreekt, je in 40 dagen door het hele bestand heen bent, uitgaande van vakantie en ziekte heb je per jaar 200 dagen beschikbaar, waarin je dus elke cliënt 5x per jaar kunt spreken, tel uit je winst. Het mes snijdt op deze manier aan twee kanten, de ambtenaar kent zijn cliënt (wat nu veelal niet het geval is) hij spreekt hem dan regelmatig, dus er behoeft niet elke jaar een stigmatiserend rechtsmatigheidsonderzoek plaats te vinden. Wijzigingen kun je dan terloops worden uitgewisseld en doorgegeven. Ga binnen de gestelde beleidsvrijheid subtieler met regelgeving om. Door bv. “**wijzigingen direct doorgeven**” te formuleren als “**direct doorgeven doch uiterlijk binnen 30 dagen**” dan hebt je al heel wat kou uit de lucht. Je moeder zal maar op sterven liggen en je geeft niet iets direct door (fraude) omdat je wel wat anders aan je hoofd hebt. Dan zal ongetwijfeld geen boete worden opgelegd, omdat hier beleidsvrijheid van de ambtenaar om de hoek komt kijken, dus die vrijheid is er wel. Pas hem dan op voorhand anders toe, zou het advies zijn. Het SUGO heeft hier reeds voorstellen voor gedaan.

Uiteraard is dit een kille rekensom, maar toch zou je er bedrijfsmatig naar moeten kijken. Ambtenaren moeten zich bezig houden met nuttige dingen en moeten geen werk creëren door brieven te schrijven om fraude te kunnen constateren, wat in aanleg geen fraude is, alleen om baanzekerheid te bewerkstelligen. Kijk eens hoe druk ik het wel niet heb!. Een fraude ambtenaar die 60.000 euro kost en geen 60.000 euro aan fraude ophaalt, verdient zijn eigen salaris niet, dus kost hij geld. Een ambtenaar werk die maar 1 bijstandsgerechtigde per maand uit de bijstand aan werk helpt verdient zijn eigen salaris niet, kan ook niet want er is geen werk, maar het kost veel geld het zoeken naar iets wat er niet is. In een bedrijf is het heel normaal dat als iemand geen bijdragen levert aan het rendement van een onderneming er afscheid wordt genomen. Iedereen begrijpt dat het werken in het publieke domein iets anders is als werken bij een bedrijf, maar dit moet toch te denken geven. De cliënt kijkt er zo wel naar en heeft daar ook recht op, ook de overheid moet haar steentje bijdragen. Zelfs meer als een steentje als het om het bedwingen van de crisis gaat, daar wordt in de praktijk maar heel weinig van waargenomen.

Pleit het SUGO nu voor minder mensen op deze afdeling? Nee, juist niet, het SUGO pleit voor een andere visie en verandering in werkwijze van de afd. Werk en Inkomen op de bijstandsgerechtigde. Niet de cliënt als een fraudeur, maar juist als een partner om de opgelegde participatiemaatschappij van de grond te krijgen. De ambtenaar moet dus kunnen motiveren en enthousiasmeren. Een omslag in denken is noodzakelijk om een dergelijk maatschappij van de grond te tillen. Het is voorwaar geen kinnesinde. Het SUGO is van deze aanpak overtuigd, zij praat immers dagelijks met mensen die aan de slag willen maar niet kunnen omdat er geen werk is en zich in de steek gelaten voelen door de gemeente. De gezamenlijke voorlichtingsbijeenkomst van 25 november jl. van het FSU, CUMO en SUGO, waar ca. 70 mensen aanwezig waren, gaf dit ook in volle omvang weer. Wel staat vast, als er geen werk is, dat zij zich graag nuttig maken in de maatschappij, maar zij voelen zich nu in de hoek gezet door de gemeente. Door mensen fatsoenlijk, gelijkwaardig en respectvol te behandelen krijg je gemotiveerde mensen die niet uit zijn op fraude, het komt niet eens bij hun op, maar mee willen doen in een leefbare samenleving. Het SUGO vindt dit noodzakelijk en een voorwaarde om een participatiemaatschappij vorm te geven. Uiteraard zijn er altijd mensen die niet willen, of niet meer bemiddelbaar zijn, steek daar vooral geen tijd meer in, ga aan de slag met 98 % van al die goed willende burgers die nu langs de kant staan. Het SUGO vindt u aan uw zijde.

ADVIES

Verder wil het SUGO graag, aan een ieder die werk heeft, nog een persoonlijk advies geven, maar vooral aan iedereen die werkzaam is in het publieke domein, u wordt immers betaald uit de zelfde pot als de uitkeringsgerechtigden, met belastinggeld wat door de bijstandsgerechtigde, zij het in mindere mate-, wordt opgehoest.

Kijk 's morgens eens in de spiegel en bedenk- hoe fijn het is dat u naar uw werk kunt en bedenk dan dat het niet uw verdiensten zijn maar uw geluk is. Uw buurman die in een uitkering zit heeft dat geluk niet. Stel hem voor een een jaar te ruilen van inkomen en wedervaart dan eens hoe dat is. Bedenk dat u de uitkeringsgerechtigde nog eens nodig kan hebben, als u plotseling ziek of behoeftig wordt. Uw dank jegens alle uitkeringsgerechtigden zou vele malen groter moeten zijn dan uw veroordeling. Want zij zijn het, die eenzijdig de rotzooi van de crisis krijgen gepresenteerd, het afschaffen van alle minimaregelingen is daar een voorbeeld van. Zij vragen zich terecht af, waarom de buurman en de buurvrouw alle twee werk hebben en de bijstandsgerechtigde en zijn/haar partner beide niet. Eerlijk delen was nog niet zo lang geleden een slogan van één van de grootste partijen in dit land. De uitkeringsgerechtigden verdienen ons aller respect en niet onze veroordeling. Kortom, hou op met het jagen op bijstandsgerechtigden en geef ze niet langer het gevoel een outlaw te zijn.

In het kleine Zuid-Hollandse plaatsje staat boven de ingang van het plaatselijke kerkhof "**Heden ik, morgen gij**" Dit heeft vast op iets anders betrekking maar het is zeer toepasselijk op uw visie op de uitkeringsgerechtigden.

SUGO Gemeente Opsterland